

KISA KLASİKLER / 76

LAURENCE STERNE

Siyasi Bir Hikâye

ÇEVİRİ: ERGİN ÖZLER

♥ can
klasik

LAURENCE STERNE

SİYASİ BİR
HİKÂYE

Can Klasik

Siyasi Bir Hikâye, Laurence Sterne
İngilizce aslından çeviren: Ergin Özler
A Political Romance

İlk baskı: 1759

Bu çeviride kaynak alınan baskı: *A Sentimental Journey and Other Writings*,
Oxford World's Classics, 2008

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının
yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Aralık 2022, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Cansu Varol İzmirli

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Remzi Erdem

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul

Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-5886-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

LAURENCE STERNE

SİYASİ BİR
HİKÂYE

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Ergin Özler

♥can

Laurence Sterne'ün Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Duygusal Bir Yolculuk, 2015

LAURENCE STERNE, 1713'te İrlanda'da doğdu. Babası asker olduğundan çocukluğu kasabadan kasabaya taşınarak geçti. 1737'de Cambridge Üniversitesi'nin Jesus Koleji'ni bitirdi ve diyakoz olarak kiliseye katıldı; ertesi yıl papaz oldu. 1741'de Elizabeth Lumley'yle evlendi. Sterne, ilk ve en önemli romanı olan *Tristram Shandy Beyefendi'nin Hayatı ve Görüşleri*'ni kırk altı yaşında yazdı. Artık edebiyat tarihinin çığır açıcı eserlerinden sayılan *Tristram Shandy*, yazıldığı dönemde İngiltere'de çoğunlukla ahlaksız bulundu. Sterne, Fransa ve İtalya'da yaptığı yolculuklara dayanan ikinci romanı *Duygusal Bir Yolculuk*'un ilk iki cildini 1768'de, veremle boğuşurken yayımlattı; romanın son iki bölümünü tamamlayamadı. Sterne 1768'de Londra'da öldü.

ERGİN ÖZLER, Berklee College of Music'in Profesyonel Müzik Bölümü'nden meslek ve İTÜ'nün Müzik İleri Araştırmalar Merkezi'nden Ses Tasarımı ve Mühendisliği yüksek lisans diplomalarını aldı. İstanbul SAE ve İstanbul Aydın Üniversitesi'nde müzik teknolojisi ve ses tasarımı dersleri verdi. Bilfiil ses mühendisi olarak çalıştığı 20 yılda çok sayıda tanınmış sanatçının albüm ve 45'liklerini kaydetti.

Çevirmenin Önsözü

Siyasi Bir Hikâye büyük İngiliz yazar Laurence Sterne'ün 1759'da yayımlanan ilk önemli eseri. Sterne, Kilise ve çevresinin ısrarıyla kitabı yayımlamaktan vazgeçmiş, yayımlanan nüshalar da toplatılmış ve yakılmıştı. Sterne'ün, kitabı yayından kaldırmak için koştuğu şart, kitaptaki hicvin hedefi olan Avukat Dr. Topham'ın kitapta bahsi geçen suçlamalarından ve taleplerinden vazgeçmesiydi. Sterne'ün ölümünden sonra kitabın kısaltılmış ve değiştirilmiş bir hali, *The History of a Good Warm Watch-Coat*¹ 1769'da yayımlandı. Yayıncı kitaptan son üç bölümü çıkarmış ayrıca hikâyenin dilini basitleştirmiş ve yumuşatmıştı. 1905'te kitabın orijinal kopyalarından biri York Kilisesi'nin Başrahiplik Kütüphanesi'nde bulundu. Bu keşiften sonra beş nüsha daha ortaya çıktı ve eserin orijinali, nihayet 1914 yılında Boston'lı bir bibliyofil kulübü (Club of Odd Volumes) tarafından *A Political Romance* (*Siyasi Bir Hikâye*) adıyla yayımlandı.

Bir dizi mektuptan meydana gelen kitap, epistolar roman türünün bir örneği. Hikâye, neredeyse on yıla yayılan (1751-1759) gerçek bir tartışmaya dayanıyor: Bir mektup ve ona ekli bir nottan oluşan ilk iki bölüm, York Başrahibi John Fountainne ile ileri gelen Kilise hukukçularından Dr. Francis Topham arasındaki bir kavganın parodisini sunuyor ve aslında dört parçalı bir kitapçık savaşının son halkasını oluşturuyor.

Edebiyat tarihçileri, genellikle dinî, sosyal ve siyasi konu-

1. Kalın Güzel Bir Parkanın Hikâyesi. (Y.N.)

lardaki kitapçıkların 16. yüzyıldan itibaren İngiliz edebiyatının temelini attığını söyler. Kitapçıklar ayrıca haber yayma, propaganda ve ideolojik kavgalar için de bir araçtı ve 18. yüzyılda, kitapçık formatındaki açık mektuplar aracılığıyla girilen polemikler oldukça yaygındı. Genellikle yerel gazete matbaalarında basılan bu kitapçıklar, hasımları küçük düşürmenin yanı sıra yazarlarına da birkaç penny kazandırıyordu.

Sterne'ün edebî kariyerini başlatan bu açık mektup kavgasının ilk kitapçığını Dr. Topham, Başrahip John Fountayne'e hitaben yazmış, başrahibi kendisine verdiği bazı memuriyet sözlerini tutmamakla suçlamıştı. Başrahibin yanıtının ardından *A Reply to the Answer to a Letter Lately Adressed to the Dean of York*¹ adıyla bir kitapçık daha yayımlayan Dr. Topham, bu mektubunda başrahibin yanıtını başta Laurence Sterne olmak üzere arkadaşlarına yazdığını iddia etti. Böylece tartışmanın içine çekilen Sterne, bunu edebî bir fırsat olarak gördü ve elinizdeki hicvi kaleme aldı.

Kitabın gerçek kişilerle ve olaylarla bağlantısı neredeyse hiç gizlenmemiştir. Hatta Sterne, karakterlerin ilk isimlerini aynı tutmuş sadece soyadlarını değiştirmekle yetinmiştir. Kitabın son iki bölümünü oluşturan mektupların ilki ya yayıncısına ya da basım işleriyle ilgilenen bir dostuna, ikincisi ise hicvin hedefi Dr. Topham'a yazılmıştır. İlk iki bölümdeki alegorilerin ve bu son iki mektubun içeriğine nüfuz edebilmek için Dr. Topham ile Dr. Fountayne arasındaki gerçek münakaşa hakkında fikir sahibi olmak gerekiyor. Bu yüzden elinizdeki kitaba Wilbur L. Cross'un *The Life and Times of Laurence Sterne*² adlı biyografisinden bu konuyu ele alan "Kalın Güzel Bir Parkanın Hikâyesi" adlı bölüm sonsöz olarak eklenmiştir.

1. Yakın Zamanda York Başrahibine Yazılmış Mektubun Cevabına Yanıt. (Y.N.)

2. Laurence Sterne'ün Yaşamı ve Zamanları. (Y.N.)

ALICI: _____ BEYEFENDİ;
YORK.
ANAHTAR İLİŞİKTEDİR

*Ridiculum acri Fortius et melius
magnas plerumque secat Res¹*

YORK: 1759 yılında basılmıştır.

(Fiyatı BİR ŞİLİN)

1. (Lat.) "İstihza, meseleleri genellikle hırçınlıktan daha iyi ve etraflıca çözer."
Horatius, *Satirae* (Yergiler). (Ç.N.)

Siyasi Bir Hikâye vs.

Saygıdeğer efendim,

Daha iyi bir şey hakkında yazma arzusuyla son mektubumda, Kilise Kâtibimiz John'un Zangocumuz ve Köpek Kışkışlayıcımız Trim'e görünüşe göre on yıl kadar önce söz verdiği *eski-ıskarta-siyah-kadife-bir-kısa-pantolon* yüzünden küçük köyümüzde son zamanlarda nasıl bir kıyamet koptuğunu anlatmıştım. Buna karşılık siz, adı geçen Trim Efendi'nin kaypak davranışlarının bir ya da iki hadiseyle sınırlı olmadığını gayet iyi bildiğinizi ve bu kadar ciğeri beş para etmez bir herifin ve pazarlık konusu olarak bu kadar değersiz bir şeyin nasıl size aktardığım türden bir curcunaya yol açabildiğine hayret ettiğinizi, Tanrı aşkına, akıl sır erdiremediğinizi yazdınız.

Şimdi, açık açık dile getirmeseniz de bu hususta daha fazlasını bilmek isteyebilirsiniz, nitekim sizde merak uyandırdığımı açıkça görebiliyorum; dolayısıyla son mektubumda beni bu olaydan pek az da olsa bahsetmeye iten niyetin aynısıyla bu kez hadiseyi size tam ve hayli etraflıca anlatacağım.

Ama başlamadan önce, cemaatimizdeki hengâmenin gerçek nedeni konusunda sizi yanılttığımдан çok mühim bir noktayı açıklığa kavuşturmalıyım; size o zaman

söylediğimin aksine kargaşa Kısa Pantolon Meselesi'nden değil, Kısa Pantolon Meselesi kargaşadan kaynaklandı: Bunu anlamak için bilmelisiniz ki incir çekirdeğini doldurmayacak bu tartışma, ilk olarak Kilise Kâtibi John ile Zangoç Trim arasında değil, kasaba papazı ile adı geçen Trim Efendi arasında yıllardır kilisede asılı duran eski bir parka yüzünden başladı; karısına kalın jüpon ve kendisine de kışlık yelek yaptırmak için parkaya göz diken Trim, onu eve götürmeden asla rahat etmeyecekti ve sızlanan bir sesle papaz hazretlerine âcizane yalvarmış, rızasını istemişti.

Güçlü bir merhamet duygusunun cömert bir zihni bazen mutlak doğrunun ötesine taşıdığını, sizin gibi bunu sık sık hisseden birine söylememe lüzum yok, muhterem efendim, papazın bizzat bu suçun saygın bir örneği olmasına ramak kalmıştı; zira jüpon, zavallı karım, kalın, kış gibi muayyen kelimeler kulağına çarpar çarpamaz kalbi yumuşadı ve Trim istirhamının sonuna gelmeden (samimi ve açık mizaçlı bir beyefendi olduğundan) tüm kalbiyle ve ruhuyla parkayı elbette ona verebileceğini söyledi. Ama, "Trim," dedi "makamıma yeni yerleştim ve cemaat meselelerine bütünüyle yabancıyım, benden istediğin eski parka hakkında hiçbir şey bilmiyorum, onu hayatımda hiç görmediğimden böyle bir amaca uygun olup olmadığının hakemi olamam, ya da doğrusu, meseleyi soruşturana kadar parkayı sana hibeye yetkim var mı yok mu onu da bilmiyorum; bir hafta on gün sabret ki mevzuyu tahkik edeyim, eğer ki kudretim dahilindeyse, sana tekrar söylüyorum, bayım, o parkadan karına bir jüpon sana da bir yelek yapılmasına seve seve razıyım, tekrar ediyorum, elbette konu senin anlattığın kadar müspetse."

Efendim, sizi şu konuda bilgilendirmek şart: Burada, papazın bu meselede Trim'e yardımcı olmak için samimi

bir inançla taviz vermesinin yegâne sebebi ona haklı olarak atfettiğim sahavet değildi, bir başka saik daha mevcuttu, o da kendi adamı müsait olmadığında Trim'in ara sıra vermiş, daha doğrusu sürekli vermekte olduğu (çünkü çoğu zaman evdeydi) sayısız ufak tefek hizmeti bu yolla bir nevi tazmin etmekte. Tüm bu nedenlerle, diyorum ki, köyün papazı bu meselede Trim'e yardım için tüm salahiyyetini kullanma niyetindeydi: Tek eksik, parka üzerinde hak iddia eden birisi var mı ya da fi tarihinden beri kilisede asılı durduğundan indirilmesi cemaatte bir yaygara koparır mı diye öncesinde bir soruşturma yapmaktı. Trim'in yüreğine dehşet salan, bizzat bu tahkiklerdi; eğer papaz kilise mütevellilerine tek kelime ederse tüm mevzunun başlamadan biteceğini gayet iyi biliyordu. Bu yüzden ve şu anda size söylemeye lüzum görmediğim bazı başka nedenlerden ötürü Trim, bu meselede beklemek istemiyordu, tam tersine, papazın lojmanında sergilediği sabırsızlığı ve bunaltıcı ısrarlarını ikiye katladı; bütün aileyi ölümüne usandırdı; sabah, öğle, akşam kafa ütüledi; uzun lafın kısası zavallı beyefendinin başının etini öyle bir yedi ki zaten sıhhati yerinde olmayan adamcağızı az kalsın canından edecekti.

Trim Efendi'nin sergilediği bütün bu telaşın ve acelelenin papazda tüm bu işin içinde bir bit yeniği olduğuna dair doğal bir intiba oluşturduğunu söylersem herhalde hayret etmezsiniz.

Papaz, bir akşam çalışma odasında tek başına oturmuş bu şüpheliyi zihninde evirip çeviriyor, her açıdan tartıyordu, bir buçuk saat boyunca mesele üzerine ciddiyle kafa yorduktan ve Trim'in davranışlarını enikonu gözden geçirdikten sonra tam kendi kendine, "İşin aslı sanırım şu olmalı," dediği sırada aniden çalan kapı kendisiyle yaptığı sohbeti sonlandırdı ve birkaç dakika sonra, şüphelerine de noktayı koydu; şöyle ki komiser, elli iki

Papaz Laurence Sterne'in, dinî kariyerine mal olan **Siyasi Bir Hikâye**, din adamlarının talebi üzerine toplatılıp yakılır, metinde kırpmalar yapılır ve adı değiştirilir. 1905'te York Kütüphanesi'nde sürpriz bir orijinal kopyasının bulunması üzerine, metin ancak geçtiğimiz yüzyıl yeniden okurla buluşur.

Gerçek kişilerin takma isimlerle anlatıldığı **Siyasi Bir Hikâye**'de, York Kilisesi ve York'un varlıklı kişilerine yaltaklanan Zangoç Trim açgözlü istekleriyle cemaati birbirine düşürür. Trim'in kabahatlerinin anlatıldığı mektupları bulan kasabanın siyaset kulübü üyelerinden biriye olayı kulübe taşır. Kafa yorulması gereken savaşlar, ekonomik sorunlar almış başını yürürken yetkin kişiler Trim'e verilecek eski mantoyu tartışır durur...

#kısoklasikler #ingilizklasikleri #dinadamları #kilise #mektuplaşma #eleştiri

Kapak illüstrasyonu: Remzi Erdem

 can

 canyayinlari.com | | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-5886-7

9 789750 758867